

**Depremzede Uluslararası Koruma
Başvuru ve Statü Sahipleri ile
Geçici Koruma Faydalanıcılarının Hakları
ve Başvurabilecekleri Hukuki Yollar**

Nisan 2023

Depremzede Uluslararası Koruma Başvuru ve Statü Sahipleri ile Geçici Koruma Faydalanıcılarının Hakları ve Başvurabilecekleri Hukuki Yollar¹

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerden etkilenen uluslararası koruma başvuru ve statü sahipleri ile geçici koruma faydalanıcılarından iseniz deprem sebebiyle gördüğünüz zararlara karşı haklarınıza ve başvurabileceğiniz hukuki yollara dair aşağıdaki bilgiler dikkatinize sunulmuştur.

Deprem sebebiyle bir yakınım hayatını kaybetti. Nasıl şikayette bulunabilirim?

- Deprem sebebiyle yakınınızın ölmesi durumunda ölen kişinin eşi ve çocukları, eğer bunlar yok ise yakınları olarak yaşadığınız ve yerleşiminizin yıkıldığı yerde Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyet dilekçesi verebilir yada Cumhuriyet savcılığı zabıt katibince sözlü olarak şikâyetinizin kayda alınmasını talep edebilirsiniz.
- Eğer ölüm olayının gerçekleştiği yerden başka bir il/ilçeye gittiyseniz bulunduğunuz yerdeki Başsavcılığa suçun işlendiği yer Başsavcılığına gönderilmek üzere şikâyet dilekçesi verebilirsiniz.
- Ölenin mirasçısı olmayan herhangi bir kişi de Başsavcılığa dilekçe vererek suç ihbarında bulunabilir.
 - ✚ Herhangi bir şikâyet veya suç ihbarı olmadan da savcılığın re'sen soruşturma görevi bulunmaktadır. Fakat şikâyet dilekçesi vermeniz durumunda savcılığın verebileceği takipsizlik/kovuşturmayaya yer olmadığı kararlarına kararının tebliğinden itibaren 15 gün içinde itirazda bulunulabilirsiniz.
 - ✚ Soruşturma aşamasında şikâyet dilekçesi vermeseniz de mahkeme aşamasında hayatını kaybeden kişinin yakını olarak davaya katılma talebinde bulunabilirsiniz ve talebinizin kabul edilmesi halinde davanın tarafı olursunuz. Davaya katılma talebinde bulunabilmeniz için ilgili mahkemeye mirasçılık belgesi sunmanız gerekmektedir.
 - ✚ Bir yakınınızı ilgilendiren bir kamu davası açılıp açılmadığını öğrenmek için ölüm olayının gerçekleştiği yerde bulunan adliyeye giderek savcılık ön bürosundan hayatını kaybeden yakınınızın kimlik bilgileri ile sorgulama yaptırabilirsiniz.
- Bu süreçte kendinizi Türkçe dilinde yeterince ifade edemeyecek durumda iseniz ilgili Cumhuriyet Savcılığından adliye bilirkişi listesinde kayıtlı bir yeminli tercümanın hazır bulundurulmasını talep edebilirsiniz.

¹ UNHCR Türkiye bu bilgi notunu hazırlarken Türkiye Barolar Birliği'nin "Depremzedeler İçin Hukuk Rehberi"nden faydalanmıştır. Rehberin tamamına ulaşmak için lütfen [buraya](#) tıklayınız.

Deprem sebebiyle yaralandım. Nasıl şikayette bulunabilirim?

- Depremi meydana geldiği tarihten itibaren **altı ay içinde** yaralanma suçunun meydana geldiği Cumhuriyet Başsavcılığı'na **şikâyet dilekçesi** vermelisiniz.
- Eğer yaralanmanın gerçekleştiği yerden başka bir il/ilçeye gittiyseniz bulunduğunuz yerdeki Başsavcılığa suçun işlendiği yer Başsavcılığına gönderilmek üzere şikâyet dilekçesi verebilirsiniz.
- Yaralanma suçları, suçun niteliğine göre bazı durumlarda deprem sonucunda meydana gelen ölümlerden farklı olarak re'sen soruşturmaya tabi olmayabilmektedir. Altı aylık süre hak düşürücü süre olduğundan takibi önemlidir.

Deprem sebebiyle malıma zarar geldi. Nasıl şikayette bulunabilirim?

- Uğradığınız mala zarar verme suçu için deprem tarihinden itibaren **altı ay içinde** zararın meydana geldiği yer Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikâyet dilekçesi vermeniz gerekmektedir.
- Eğer malınıza zarar gelen yerden başka bir il/ilçeye gittiyseniz zararın meydana geldiği yer Cumhuriyet Savcılığı'na iletmek üzere bulunduğunuz yerdeki Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikâyet dilekçesi verebilirsiniz.

Depremde yakınım hayatını kaybetti, yakınımın ölüm belgesini nasıl edinebilirim?

- Yakınınızın ölümünün bir hastanede gerçekleşmesi durumunda ölüm belgesini hastane yetkililerinden alabilirsiniz.
- Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda ölüm belgesini cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibine ya da belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı merkezinden alabilirsiniz.
- Bulduğunuz yerde ölüm belgesi düzenleme yetkilisi bulunmaması durumunda jandarma karakol komutanlarına veya köy muhtarlarına başvurabilirsiniz.
- 112 acil sağlık istasyonu görevlilerinin vakaya ulaşması durumunda ölüm belgesini ilgili görevlilerden alabilirsiniz.

Depremde yakınım hayatını kaybetti, nereye bildirmeliyim?

Yakınınızın ölüm olayını ölüm belgesiyle birlikte 10 gün içinde ölen yakınınızın kayıtlı olduğu yer ya da sizin bulunduğunuz yer ilçe nüfus müdürlüğüne ve 20 iş günü içinde il göç idaresi müdürlüğüne bildirmelisiniz.

Depremde yakınım hayatını kaybetti fakat naaşının nerede olduğunu bilmiyorum, nereye başvurmalıyım?

- Depremde vefat eden yakınınızın kimlik bilgisi tespit edilememişse naaşı DNA, parmak izi örneği ve fotoğrafı alındıktan sonra Cumhuriyet Savcılığı ile mülki idare amirliğinin (vali ya da kaymakam) ortak değerlendirmesi çerçevesinde kabrin yeri tutanak altına alınarak dini vecibelere uygun defnedilmiş olabilir. Bu durumdan şüpheleniyorsanız kayıp bildiriminde bulunmanız ve gerekli işlemleri yerine getirebilmeniz için bulunduğunuz yerdeki karakol, jandarma ya da Savcılığa başvurabilirsiniz.
- Muayenesi ve kimliklendirmesi yapılmadan gömülmüş cesetlerin inceleme veya otopsi için mezardan çıkarılması ancak soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı veya kovuşturma aşamasında mahkeme kararı ile mümkündür. Bu yönde bir talebiniz varsa bulunduğunuz yerdeki Savcılığa başvurabilirsiniz.

Yakınımın cesedine ulaşamadım ama ölümüne kesin gözle bakılmasını gerektiren durumlar içinde kayboldu, nasıl bir hukuki yol izlemeliyim?

Hakkında ölüm karinesi bulunan kişinin alt veya üst soyundan bir kişi ya da kardeşleri, bunlar yoksa mirasçılarından herhangi biri olarak bulunduğunuz yerdeki **nüfus müdürlüğüne** yakınınızın **ölüm karinesinin** belgelendirilebilmesi için dilekçe ile başvurabilirsiniz. Ölüm karinesinin oluşabilmesi için mahkeme kararı şartı aranmamaktadır. Ölüm kaydının ölmüş sayılacak kişinin nüfus kütüğüne şerh düşülmesi en büyük mülki amirinin (*illerde vali, ilçelerde kaymakam*) emriyle gerçekleştirilebilmektedir. Ölüm kaydı düşülen kişi hakkında ölüm olayının tüm hüküm ve sonuçları uygulanır. Örneğin, ölüm kaydının düşülmesi halinde cesedi bulunamayan kişi evliyse evliliği kendiliğinden sona ermektedir.

Yakınımın cesedine ulaşamadım ve ölümüne kesin gözüyle bakılmıyor, nasıl bir hukuki yol izlemeliyim?

Eğer yakınınızın enkazdan sağ çıkmış olma ihtimali varsa, kaybolan kişinin son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesine en erken depremden itibaren bir yıl sonra (en erken 6 Şubat 2024'te) **gaiplik kararı** verilmesi için başvurabilirsiniz. Bunun üzerine mahkemece altı ay arayla iki kez ilan verilir ve kişinin yaşayıp yaşamadığına dair bilgi edinilememesi durumunda mahkemece gaiplik kararı verilir. Gaiplik kararı verilmesi ile miras hakları gibi ölüme bağlı haklar yakınınızın ölümü ispatlanmış gibi kullanılır. Ancak ölüm karinesinden farklı olarak gaiplik durumunda gaipliğine karar verilen kişinin eşi, mahkemece evliliğin feshine karar verilmedikçe yeniden evlenemez.

Mirasçılık belgesini nasıl alabilirim?

Depremde yakınınızı kaybetmeniz durumunda mirasçılık sıfatınızı ispat edebilmeniz, mirasçılık işlemlerinizi yerine getirebilmeniz ve mirasçısı olduğunuz kişinin taraf olduğu davalara katılabilmemiz için "mirasçılık belgesi" almanız gerekmektedir. Mirasçılık belgesi, kimlerin ölen kişinin yasal mirasçısı olduğunu yani ölen kişinin mal ve hakları üzerinde kimlerin tasarrufta bulunabileceğini gösteren bir belgedir. Yasal mirasçılar ölen kişinin kan hısımları, evlatlık ve altsoyu ile sağ kalan eşidir.

- Bulduğunuz yerdeki **sulh hukuk mahkemesine** dilekçe ile başvurarak tarafınıza mirasçılık belgesi verilmesini talep edebilirsiniz.
- Sulh hukuk mahkemesine sunduğunuz başvuru dilekçesinin yanında yabancı kimlik numaranızın yazılı olduğu kimlik belgesi, ölen yakınınızın kimlik belgesinin örneği ve ölüm belgesini ve varsa kendi ülkenizden getirdiğiniz aile/evlilik cüzdanı gibi yasal mirasçılığınızı kanıtlayan ilgili diğer delilleri de sunmanız gerekmektedir.

Doğal afet bölgelerinde avukatlar, vekaletname verme şartı aranmaksızın, sizin vereceğiniz yetki belgesi ve avukatlık kimlik belgeleri ile mirasçılık belgesi alma işlemlerini yapabilirler.

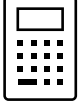
Mirasçısı olduğum yakınımın mirasını nasıl reddedebilirim?

Mirasçısı olduğunuz ölen yakınınızın mirasını reddetmek isterseniz ölümden itibaren **üç ay**, her halükârda ölümü öğrendikten sonra **üç ay** içinde ölenin yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine sözlü ya da yazılı olarak başvurabilirsiniz. Reddi miras yapılması, ölen yakınınızın varsa size intikal edebilecek sosyal güvenlik haklarından ve sigorta şirketinden olan alacaklarından yararlanmayı engellemektedir. Ayrıca yukarıda zikredilen üç aylık sürenin kaçırılması durumunda yakınınızın ölümü tarihinde miras bırakanın ödemedi aczi açıkça belli ise (yani borçları alacaklarından ve mallarından fazla ise) veya resmen tespit edilmiş ise mirası hükmen reddedilmiş sayılabilirsiniz. Bu durumlarda da alacaklıların davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri Asliye Hukuk Mahkemelerinde mirasın hükmen reddinin tespiti ve tescili konulu dava açabilirsiniz.

Deprem sebebiyle hasar gören veya yıkılan yapılar sebebiyle tazminat hakkım var mı?

- Depremde yakınınızı kaybetmeniz, yaralanmanız ya da taşınır veya taşınmaz mallarınıza zarar gelmesi durumunda **maddi ve manevi tazminat** isteme hakkınız bulunmaktadır.
- Bunun için depremde meydana gelen zarar, deprem sebebiyle yıkılan ya da zarar gören yapının kötü yapılmış,gereği gibi bakılmamış ya da ilgili kurumlarca idari aşamalarda özenle denetlenmemiş olmasından kaynaklanmalıdır.

- **Delil tespiti:** Deprem sebebiyle oluşan maddi zararlardan dolayı açacağınız tazminat davalarına esas ve delil teşkil etmek üzere üzere hasarlı malların bulunduğu yerdeki sulh hukuk veya asliye hukuk mahkemesine dilekçe ile başvuruda bulunularak delil tespiti yaptırmanız gerekmektedir. Delil tespit istemi başvuru dilekçesinizde hasara uğrayan eviniz ya da aracınız gibi malvarlığınızın durumu ve zarar miktarının tespitini istemeniz önemlidir. Doğal afet bölgelerinde avukatlar, vekaletname verme şartı aranmaksızın, sizin vereceğiniz yetki belgesi ve avukatlık kimlik belgesini ibraz etmek suretiyle delil tespiti işlemlerini yapabilirler. Bu hususta bir destek ihtiyacınız söz konusu ise bulunduğunuz ildeki baroya başvurup adli yardım hakkından faydalanabilirsiniz.
- **Binanızdaki hasar oranının tespiti ve buna ilişkin itirazlar:** Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilileri deprem sonucunda binada oluşan hasarı ve hasar derecelerini tespit ederek; hasarsız, hafif hasarlı, orta hasarlı, ağır hasarlı ve acil yıktırılacak şekilde değerlendirme yapmaktadır. Binanızın hasar durumunu e-devlet üzerinden kayıtlı adres bilgileriniz ile sorgulama yaparak öğrenebilirsiniz. **Ayrıca e-devlete girememeniz durumunda hasartespit.csb.gov.tr** adresi üzerinden bilgileri ile sorgulama yaparak binanızın hasar durumlarını öğrenebilirsiniz. Adresle ilgili sorun yaşamanız durumunda, Valilik ve Kaymakamlıkların önünde bulunan afet koordinasyon müracaat merkezlerine müracaat edebilirsiniz. Hasar tespit sürecinde binalara verilen değerlendirme raporları sonuçları muhtarlıklar ve/veya kaymakamlıklarda 30 gün süre ile ilan edilmek üzere askıya çıkarılır.
 - Sahibi olduğunuz gayrimenkulünüzün hasar tespitinin hiç yapılmaması durumunda hasar tespiti yapılması için ya da gayrimenkulünüzün hasar bildirimlerindeki hasar derecesine itiraz etmek amacıyla hasar tespit sonuçlarının mahalle muhtarlıklarında ilan edilmesinin ardından otuz gün içinde Çevre ve Şehircilik il müdürlüklerine, valiliklere ya da kaymakamlıklara dilekçe vererek başvurabilirsiniz. Ayrıca hasar derecesi itirazı için e-Devlet üzerinden de başvuru yapabilirsiniz. İtiraz başvuruları doğrultusunda yeniden hasar tespiti yapılarak sonuçlar kesinleştirilecektir. Bu idari kesinleşme haline karşı ise ancak itirazı inceleyen idarenin bağlı olduğu yargı çevresindeki idare mahkemesinde iptal davası açma yoluna başvurabilirsiniz.

Kimlere karşı tazminat davası açabilirim?

- **Zarar gören kişilerdeneniz sözleşme ilişkiniz olmasa da** → yüklenici, denetçi mimar ve mühendisler gibi kusurlu kişilere ve kusuru olmasa da yapı eseri sahibine karşı haksız fiil sebebiyle depremin olduğu yerdeki veya kendi yerleşim yerinizdeki asliye hukuk mahkemesinde tazminat davası açabilirsiniz. Bu davalarda zamanaşımı süresi, olası kastla öldürme hâlinde yirmi yıl, bilinçli taksirle öldürme hâlinde on beş yıldan az olamaz.
- **Zarar gören kiracıysanız** → kiracı olduğunuz evi kiraya veren kişiye karşı depremin olduğu yer sulh hukuk mahkemesinde tazminat davası açabilirsiniz. Bu davalar için zamanaşımı yapıda meydana gelen zarar satıcının ağır kusurundan (kast veya ağır ihmâl) kaynaklanıyorsa yirmi yıl, ağır kusur yoksa taşınmaz yapılar için beş yıl, taşınırılar için iki yıldır.

- **Zarar gören konut veya iş yeri sahibiyse** → evinizi satın aldığınız kişiye karşı ya da aranızdaki sözleşmeye dayanarak evinizin ya da iş yerinizin müteahhitine karşı tüketici mahkemesinde, tüketici mahkemesinin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesinde dava açabilirsiniz. Bu davalar için zamanaşımı yapıda meydana gelen zarar müteahhitin ağır kusurundan (kast veya ağır ihmal) kaynaklanıyorsa yirmi yıl, ağır kusur yoksa taşınmaz yapılar için beş yıl, taşınırlar için iki yıldır. Ayrıca zarar gören konutunuz ya da iş yeriniz için yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri ve/veya laboratuvar görevlilerine karşı tazminat davası açabilirsiniz. Bu davalarda zamanaşımı yapının taşıyıcı sistemi için on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımları için iki yıldır.

Tazminat davası ile hangi zararları isteyebilirim?

- **Yakını ölen kişilerdenseniz:**
 - Yasal mirasçılar: cenaze-defin giderlerinin ve eğer ölüm hemen gerçekleşmemişse karşılanmamış tedavi giderlerinin ve iş göremediği sürede meydana gelen kazanç kaybının giderilmesini isteyebilir.
 - Ölenin desteğini kaybeden kişiler (ölenin birlikte yaşadığı kişi, çocuğu, anne babası, nişanlısı gibi): destekten yoksun kalma zararının giderilmesini isteyebilir.
 - Ölenin yakınları (eş, anne, baba, çocuk gibi): ayrıca manevi tazminat isteyebilir.
- **Deprem sebebiyle yaralanma durumu varsa** (yaralanma, hastalık, engellilik gibi):
 - Yaralanan kişiler: karşılanmamış tedavi giderlerini, bakım giderlerini, geçici iş göremezlik hâlinde çalışamadıkları süreyle sınırlı olarak uğradıkları maddi zararı (yoksun kalınan kazanç), çalışma gücünde kalıcı bir eksilme var ise, sürekli iş göremezlik zararının giderilmesini isteyebilir ve ayrıca manevi tazminat isteyebilir.
 - Yaralananın yakınları ağır yaralanma hâlinde sadece manevi tazminat isteyebilir.
- **Taşınır veya taşınmaz malları kısmen veya tamamen hasara uğrayan kişiler:**
 - Mal sahipleri: mallarında meydana gelen değer kaybı, onarım giderleri, onarım süresince malın kullanılmaması sebebiyle yapılan masraflar gibi maddi zararların giderilmesini isteyebilir.
 - Taşınır ve taşınmaz malları kısmen veya tamamen hasara uğrayanlar yukarıda açıklandığı biçimde delil tespiti yaptırmış iseler bu tespit aşamasında belirlenen zararı, tespit yaptırmamış iseler zararın kapsamını zarar görenin ispat yükü bulunmaktadır.

Uğradığım zarar sebebiyle kamu kurumlarına karşı dava açabilir miyim?

Deprem nedeniyle uğradığınız maddi ve manevi zararların deprem öncesi alınması gereken önlemlerin alınmaması, deprem sonrası yürütülen arama ve kurtarma faaliyetlerindeki eksiklikler ya da deprem sonrasında sağlık, gıda, ulaşım, barınma, haberleşme gibi haklara erişimde yaşadığınız sorunlardan kaynaklanması durumunda ortaya çıkan zararın tazmini için zararı öğrenmenizden itibaren **bir yıl** içinde ve her halükârda ortaya çıkan zarar ve idare arasında bağlantının öğrenilmesinden itibaren en geç **beş yıl** içinde ilgili kamu kurumu ve idareye (belediye, valilik, İç İşleri Bakanlığı veya ilgili başka bir bakanlık gibi) başvurabilirsiniz. İlgili idarenin bu başvuruyu reddetmesi veya 30 gün içinde cevap vermemesi halinde ret kararının tebliği veya 30 günlük cevap süresinin sona ermesinden itibaren 60 gün içinde zararın meydana geldiği yer idare mahkemesinde **tam yargı davası** açarak uğradığınız maddi-manevi zararların tazminini talep edebilirsiniz.

İşçilerin Tazminat ve İşçilik Alacakları Hakkında Bildilendirme

Çalışma izni olmadan çalışan işçiler de İş Kanunu'nda düzenlenen ve aşağıda açıklanan haklardan faydalanabilmektedir. Bu haklardan faydalanabilmeniz için önce iş yerinizin bulunduğu yer iş mahkemesinde ya da iş mahkemesi bulunmadığı durumda asliye hukuk mahkemesinde sigortasız çalıştırıldığınız dönemlerin tespiti için **hizmet tespit davası** açmanız gerekmektedir. Birtakım istisnaları olsa da kural olarak **hizmet tespit davasını 5 yıllık sürede açmanız gerekmektedir**. 5 yıllık sürenin başlangıcı işçi için işten ayrıldığı tarihtir. İşçinin ölümü halinde ise mirasçıları ölüm tarihinden itibaren 5 yıllık süre içerisinde hizmet tespit davası açabilecektir.

Depremde yaşamını yitiren yasal mirasçısı olduğunuz işçinin alacakları nelerdir?

Kıdem tazminatı: Deprem sebebiyle yaşamını yitiren yasal mirasçısı olduğunuz kişinin işvereninden **kıdem tazminatını** talep edebilirsiniz. Kıdem tazminatına hak kazanılması için, işçinin işverenin iş yerinde en az bir yıl çalışması gerekmektedir. Kıdem tazminatı, işçinin vefatı tarihinden itibaren beş yıl içerisinde istenebilir.

Yıllık izin ücreti alacağı: Deprem sebebiyle hayatını kaybeden yasal mirasçısı olduğunuz işçinin bir tam yıl çalışma süresini doldurmuş olması durumunda her bir tam yıl için, kıdem süresine göre hak kazandığı yıllık ücretli izin sürelerinden kullanılmamış süreler varsa bu yıllık izin sürelerine ait ücretleri işverenden talep edebilirsiniz.

Ücret ve ücret benzeri diğer işçilik alacakları: Deprem sebebiyle hayatını kaybeden yasal mirasçısı olduğunuz işçinin vefatından önceki çalışmasının karşılığı olan ücretleri, fazla çalışma ücretleri, hafta tatili, bayram ve genel tatillerdeki çalışmalarına ait ücretleri, prim, ikramiye, ilave tediye ödemesi vb. parayla ölçülebilen hakları işverenden talep edebilirsiniz.

Kıdem tazminatı, yıllık izin ücret alacağı ve diğer ücret alacakları için ölen işçinin yasal mirasçısı olarak, mirasçılık belgesi ile en yakın adliye Arabuluculuk Bürosuna başvuru yapabilirsiniz. Anlaşma sağlanamazsa arabuluculuk tutanağı da eklenerek işverenin yerleşim yeri ya da işçinin çalıştığı yerdeki iş mahkemesine, iş mahkemesi yoksa asliye hukuk mahkemesine başvurmak sureti ile talepte bulunabilirsiniz.

Ölüm tazminatı: Hayatını kaybeden işçinin eşi veya ergin olmayan çocuğu ya da bunlar yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilerdenseniz, en az bir aylık; hizmet ilişkisi beş yıldan uzun bir süre devam etmişse, iki aylık ücret tutarında bir ödemeyi işverenden talep edebilirsiniz.

Cenaze yardımı: Kendisi için en az üç yüz altmış gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş iken vefat eden sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, onlar da yoksa kardeşlerine cenaze yardımı verilir. Cenaze ödeneği için bulunduğunuz yerdeki Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurabilirsiniz.

İşçi Alacakları Hakkında:

- **İşin durması nedeniyle tazminat ve işçilik hakları:** Deprem sonucu çalıştığınız iş yerinde, bir haftadan fazla süre ile işin durması hâlinde; iş sözleşmenizi bildirimsiz olarak feshetme ve kıdem tazminatı ile çalışılmayan bir **haftalık** sürenin her bir günü için yarım ücret isteme hakkınız vardır. Bu hakların işveren tarafından ödenmemesi durumunda; en yakın adliye Arabuluculuk Bürosuna başvuru yapabilirsiniz. Anlaşma sağlanamazsa arabuluculuk tutanağı da eklenerek işverenin yerleşim yeri ya da işçinin çalıştığı yerdeki iş mahkemesine, iş mahkemesi yoksa asliye hukuk mahkemesine başvurmak sureti ile talepte bulunabilirsiniz. Ayrıca deprem nedeni ile işin aralıksız bir haftadan çok tatil edilmesi nedeni ile çalışmadan geçirdiğiniz zamanın, yeniden işe başlanması koşulu ile yıllık ücretli izin hakkınızın hesabında çalışılmış gibi sayılması gerekir.
- **Depremde yaralanmanız durumunda:** İşvereninizin iş sözleşmenizi tazminatsız feshetme hakkı bulunmamaktadır. Ancak sağlık durumunuz nedeniyle işe devam edemezseniz ve sağlık durumunuzu gösteren rapor süresi ihbar süresini altı hafta geçerse işveren kıdem tazminatınızı ödeyerek iş sözleşmenizi feshedebilir.
 - Ayrıca **olağanüstü hal süresince** (6 Mayıs 2023'e kadar) deprem bölgesindeki iş ve hizmet sözleşmeleri feshedilemeyecektir. Bu durumun istisnası ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler, belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinde sürenin sona ermesi, iş yerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi, ilgili mevzuatına göre yapılan her türlü hizmet alımları ile yapım işlerinde işin sona ermesidir.

İşyerinde çalışmakta iken depreme maruz kalan işçilerin hakları:

- İşyerinde çalışmakta iken depreme maruz kalmanız ve vücut bütünlüğünüzün ruhen ya da bedenen engelli bir hale gelmesi **iş kazası** olarak kabul edildiğinden tedavi masraflarınız SGK tarafından karşılanacaktır. Çalışma izni olmadan çalıştırılan işçiler de iş kazası sonrası sağlanan haklardan faydalanabilmektedir. İş kazasında yaralanma ve ölümlerde, arabuluculuk bürosuna başvurmak yasal bir şart olmayıp, doğrudan iş mahkemesinde tazminat davası açabilirsiniz.
- İşyerinde bulunduğunuz anda veya işin yürütümü esnasında depreme maruz kalanmanız ve %10 ve üzeri meslekte güç kaybına uğramanız durumunda SGK'dan sürekli işgörmezlik ödeneği alma hakkınız bulunmaktadır.
- İşyerinde vefat eden işçinin eşi, 25 yaşından küçük çalışmayan çocukları ya da ana veya babasına hizmet sözleşmesi ile bir veya daha fazla işveren tarafından çalıştırılan sigortalı işçinin (her türlü borçlanma süreleri hariç) en az beş yıldan beri sigortalı bulunarak toplam dokuz yüz gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması durumunda **ölüm aylığı** bağlanabilmektedir.
- Depremde iş yerinde vefat ve yaralanma hâlinde işverenin kusurunun da olması hâlinde, yaralanan işçinin ve vefat işçi yakınlarının maddi ve manevi tazminat talep etme hakları bulunmaktadır. Bu hâllerde işverenden talep edilecek tazminatlar için zamanaşımı asgari on (10) yıldır.

Deprem bölgesinde ticaret ile uğraşıyorsanız ya da işverenseniz:

- **Zayi belgesi:** Ticaret ile uğraşmanız ve serbest meslek erbabı olmanız sebebiyle yasaların öngördüğü şekilde tuttuğunuz ve sakladığınız vergi ve diğer yasaların emrettiği defter ve kayıtlarınızın deprem sebebiyle kaybolması ya da hasar görmesi durumunda ileride vergi yasaları yönünden kusurlu duruma düşmemek ve ceza ödememek için, iş yerinizin bulunduğu yerdeki Ticaret mahkemesi, yok ise asliye hukuk mahkemesine yazılı bir dilekçe ile başvurarak **zayi belgesi** almanız gerekmektedir. Ayrıca mahkemeye başvurmak yerine bulunduğunuz il veya ilçe idare kurullarına başvurarak da bu kurullardan da defter ve belgelerinizin zayi olduğuna ilişkin olarak alacağınız belge de yetkili mahkemeden alınmış belge hükmünde sayılacaktır. Bu hususta durumu öğrendiğiniz tarihten itibaren 31/07/2023 tarihine kadar (*bu tarih dâhil*) yetkili mahkemeden kendinize bir belge verilmesini talep edebilirsiniz.
- **Kısa çalışma ödeneği:** Olağanüstü hal süresince depremlerin etkilerinden kaynaklı olarak işverenler, olağanüstü hal ilan edilen bölgede bulunan iş yerleri ve/veya deprem sebebiyle yıkık, acil yıkılacak, ağır veya orta hasarlı olduğunu belgeleyen iş yerleri için Türkiye İş Kurumu'na kısa çalışma başvurusu yapabilir ve bu başvuru sonucunda uygunluk tespitinin tamamlanması beklenmeksizin söz konusu iş yerlerine **kısa çalışma ödeneği** verilebilmektedir.
- **İş sözleşmesinin feshi:** Deprem bölgesindeki tüm iş ve hizmet sözleşmeleri **olağanüstü hal süresince feshedilemeyecektir**. Bu durumun istisnası ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler, belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinde sürenin sona ermesi, iş yerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi, ilgili mevzuatına göre yapılan her türlü hizmet alımları ile yapım işlerinde işin sona ermesidir.

Adli yardıma nasıl erişebilirim?

Adli yardım mali olanakları yetersiz kişilerin dava harç ve masraflarından muaf tutulması ve kendisi için baro tarafından ücretsiz avukat görevlendirilmesidir.

- Yukarıda açıklanan davaların harç ve yargılama giderleri açısından adli yardımdan yararlanabilirsiniz. Bunun için ayrıca ve açıkça dava dilekçesinde adli yardım isteğinde bulunmanız gereklidir.
- Ayrıca bu davaların gerek açılması gerekse izlenerek sonuçlandırılması uzmanlık gerektirmektedir ve davalarınızın bir avukat tarafından takibi haklarınızın korunması açısından faydalıdır. Adli yardımdan faydalanmak için **bulduğunuz il barolarına** başvurabilirsiniz.

Detaylı bilgi almak için Hukuk Kliniklerine başvurabilir ya da **UNHCR Danışma Hattı'na 444 48 68** numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.